

Řediteli Odboru azylové a migrační politiky
Ministerstva vnitra České republiky
Tomáši Haišmanovi – public@mvr.cz; krivova@mvr.cz;

Ministru spravedlnosti České republiky
Robertu Pelikánovi – posta@msp.justice.cz;

Nejvyššímu státnímu zástupci České republiky
Pavlu Zemanovi – podatelna@nsz.brn.justice.cz ;

Vedoucímu Vládní Rady pro lidská práva v České republice
Jakubu Machačkovi – machacka.jacub@vlada.cz;

Ministru zahraničních věcí České republiky
Lubomíru Zaorálkovi – epodatelna@mzv.cz; info@mzv.cz;

Kyjev, 17. října 2016

Výzva ochránců lidských práv Ukrajiny a Kazachstánu ohledně nepřipustnosti extradice Taťjany Paraskevič z České republiky

Vyzýváme české úřady, aby vystoupily na obranu Taťjany Paraskevič, která byla vystavena pronásledování v rámci politicky motivovaného případu a nyní čelí novým hrozbám. Zaprvé, Ukrajina a Rusko vyjádřily nesouhlas s rozhodnutím českých úřadů o nepřipustnosti vydání Paraskevič a zaslaly opakované žádosti o její vydání. Zadruhé, znepokojení vyvolává iniciace revize statusu uprchlíka paní Paraskevič.

Taťjana Paraskevič je obviněna v rámci případu kazachstánského opozičního politika a byznysmena Muchtara Abljazova. V roce 2001 se Abljazov stal jedním ze zakladatelů opozičního hnutí „Demokratická volba Kazachstánu“ a poté strávil více než rok v kazachstánském vězení. Ve Velké Británii získal Abljazov status uprchlíka. Zůstává jedním z mála představitelů demokratické opozice Kazachstánu. Bývalí oponenti prezidenta Nazarbajeva byli buď zabití, nebo uvřzeni do vězení nebo ukončili veřejnou činnost ze strachu o svůj život.

Pronásledování Paraskevič je součástí kampaně kazachstánské vládní moci, která se za pomoci Ruska a Ukrajiny pokouší získat jakýmkoli způsobem přístup k Abljazovovi a jeho blízkým. Prohlášení o politickém kontextu případu Abljazova učinily přední lidskoprávní organizace, včetně ukrajinských, ruských a kazachstánských. Amnesty International, Český Helsinský výbor, poslanci Evropského parlamentu a členové parlamentů států EU zdůrazňovali nepřipustnost extradice Taťjany Paraskevič z České republiky.

Chceme upozornit vládu České republiky na to, že Rakousko, Belgie, Velká Británie, Španělsko, Itálie, Litva, Polsko a USA poskytly azyl spolubojovníkům a příbuzným Abljazova. Navíc, Velká

Británie odmítla vydat Ukrajině Igora Kononka a Romana Solodčenka a Litva odmítla vydat na Ukrajinu Syryma Šalabajeva – všichni jsou obviněni ve stejné věci jako Taťjana Paraskevič. Sdělili jsme též litevským úřadům skutečnost, že případ Syryma Šalabajeva – Abljazovova příbuzného – má politický kontext. Litva vzala naše argumenty na vědomí a poskytla Šalabajevovi azyl a 29.07.2016 zamítla žádosti Ukrajiny a Kazachstánu o jeho extradici.

Česká republika v roce 2014 zamítla žádost o extradici Taťjany Paraskevič. Avšak v roce 2016 Rusko a Ukrajina synchronně zaslaly opakované extradiční žádosti (spolu se stejnými dokumenty, které Česká republika zkoumala již před dvěma lety). Takové „sladěné“ jednání Ruska a Ukrajiny se dá vysvětlit korupčním a politickým vlivem Kazachstánu, který stojí v pozadí tohoto pronásledování.

V roce 2009, po konfliktu s Nazarbajevem, byl Abljazov obviněn ze „zpronevěry prostředků kazachstánské BTA Banky“. Navíc, Kazachstán inkriminoval Abljazovovi „vyvolávání sociální nenávisti“ (v rámci Žanaozenského případu). Kazachstán, který nemá smlouvy o vydávání s většinou států EU, se obrátil na ukrajinské a ruské orgány činné v trestním řízení. V důsledku toho Rusko a Ukrajina též obvinily Abljazova a jeho stoupence z finančních zločinů. Pozoruhodné je, že ve spise ruské trestní věci se uvádí, že Abljazov „použil odcizené prostředky“ pro účely „změny ústavního zřízení“ v Kazachstánu.

Jakákoli obvinění Abljazova z hospodářských trestných činů nelze pojednávat mimo kontext jeho politického pronásledování za opoziční činnost. Přitom Kazachstán vedlejšími kanály silně ovlivňoval ukrajinské a ruské vyšetřování ve věci Abljazova a Paraskevič.

V roce 2014 byla na portálu kazaword.wordpress.com zveřejněna korespondence kazachstánských činovníků, které si povšimly též evropské hromadné sdělovací prostředky. Kazachstánské úřady potvrdily pravost korespondence a nyní prostřednictvím amerických a novozélandských soudů požadují zákaz jejího šíření. Na základě korespondence zahájily francouzské orgány činné v trestním řízení trestní věc proti své prokurátorce Solange Legras, která způsobem, který byl v rozporu se zákonným postupem, přebírala od zástupců Ukrajiny, Ruska a Kazachstánu dokumenty ve věci extradice Muchtara Abljazova.

A na Ukrajině, pod tlakem veřejnosti, bylo vyšetřovateli Maximu Melnikovi sděleno trestní obvinění v souvislosti s překročením pravomocí. Jak vyplývá ze zveřejněné korespondence, vyšetřovatel dostával od zástupců kazachstánské strany (firma „Iljašev a Partneři“) texty obvinění, otázky k výsledkům a jiné „rady“. Například, v jednom ze zveřejněných dopisů udílají zástupci Kazachstánu ukrajinskému vyšetřovateli pokyny o tom, že výslech „musí ukázat, že“: Paraskevič byla jedním z „lidí Abljazova“, kteří „řídili společnosti v daňových rájích“. 09.04.2014 Vysoký soud Londýna, když projednával žádost Ukrajiny o vydání Igora Kononka, konstatoval, že vyšetřovateli Melnikovi „byly dávány dokumenty k podpisu, avšak on, jak se ukazuje, se rozhodovacího procesu vůbec nezúčastnil“.

Zjistilo se, že kazachstánští lobbisté nejen že udělili pokyny ukrajinským vyšetřovatelům, ale pokoušeli se rozšířit svůj vliv i na české orgány činné v trestním řízení. Dle slov advokáta paní Paraskevič, představitelé Kazachstánu v ČR požadovali po Ministerstvu vnitra, aby zamítlo paní Paraskevič udělení azylu. Bez ohledu na to, Ministerstvo vnitra ČR 18.02.2014 poskytlo Taťjaně Paraskevič doplňkovou ochranu (jednu z forem mezinárodní ochrany). 16.02.2015 bylo učiněno druhé rozhodnutí o prodloužení tohoto statusu o dva roky.

Jsme znepokojeni tím, že v současné době se české Nejvyšší státní zastupitelství snaží prostřednictvím soudu dosáhnout zrušení doplňkové ochrany Tat'jany Paraskevič, kdy tvrdí, že Ministerstvo vnitra neprojednalo její věc dost důkladně. Státní zastupitelství již dosáhlo zrušení rozhodnutí ze dne 18.02.2014 a jeho vrácení Ministerstvu vnitra k novému projednání. Nyní požaduje Státní zastupitelství, aby bylo zrušeno druhé rozhodnutí o doplňkové ochraně ze dne 16.02.2015. Jde o první takový případ v ČR. Jak ukazuje korespondence, představitelé Kazachstánu již dříve kontaktovali představitele českého státního zastupitelství ve věci Paraskevič. Proto existují obavy, že by úřady Kazachstánu mohly ovlivňovat proces zrušení doplňkové ochrany a tím by vytvořily nebezpečný precedens, který by umožňoval zbavit uprchlíky ochrany v EU.

Upozorňujeme české úřady na to, že Ukrajina a Rusko nemohou zajistit plnění extradičních záruk v případě Paraskevič. Ukrajinská vládní moc pokračuje v sabotování reformy orgánů činných v trestním řízení. Prokuratura a soudy nebyly reformovány. Problematika krutého zacházení v místech odnětí svobody je systémová a v podmínkách ukrajinských vazebních věznic je dokonce horší, nežli v koloniích. Je pozoruhodné, že podíl zprošťujících rozsudků na Ukrajině je skoro stejně nízký, jako v Rusku (0,3%).

Výsledky našich monitoringů potvrzují, že Ukrajina zůstává stále nebezpečnou pro uprchlíky a pro osoby hledající azyl. V roce 2016 migrační služba odmítla zabývat se žádostí občanky Ruska Aminat Babajevé o poskytnutí azylu a tato byla následně násilím zajištěna pracovníky Bezpečnostní služby Ukrajiny a nuceně odeslána do Ruska. Další příklad – v květnu 2016 se ochráncům lidských práv a německému velvyslanectví podařilo zabránit pokusu ukrajinské prokuratury o extradici do Ázerbájdžánu ochránce lidských práv Alovсата Алијева, který získal status uprchlíka v Německu.

Kromě toho, 29.08.2016 Generální prokuratura Ukrajiny přijala rozhodnutí o extradici Vjačeslava Platona (Kobaleva), a v ten samý den byl vydán do Moldávie. Dle ukrajinského zákonodárství může být extradiční realizována pouze v případě, pokud ve lhůtě 10 dnů není do rozhodnutí o extradici podáno odvolání. Platonovi (Kobalevovi) znemožnili využít právo na podání odvolání proti rozhodnutí o extradici.

Poslední dva roky Ukrajina systematicky odmítá poskytnout azyl desítkám občanů Ruska a Běloruska, kteří jsou pronásledováni za podporu Euromajdanu a za nesouhlas s anexí Krymu. Taková politika vypadá podivně na pozadí faktické války s Ruskem.

Navíc by na Ukrajině Tat'janě Paraskevič mohlo hrozit protiprávní předání do Kazachstánu nebo únos kazachstánskými zvláštními službami. Do současné doby nebyli potrestáni ti, kdo jsou zapleteni do únosu ruského opozičníka Leonida Razvožajeva, který byl v roce 2012 uchvácen neznámými osobami nedaleko kyjevské kanceláře ÚVK OSN pro uprchlíky a byl dodán do ruského vězení. Pro Kazachstán není praxe únosů nic nového. Široký ohlas získal případ manželky Abljazova Almy Šalabajevé, která byla v roce 2013 spolu se 6letou dcerou unesena z Itálie, a jen díky úsilí mezinárodního společenství se podařilo rodinu vrátit z Kazachstánu do Evropy.

Na pozadí anexe Krymu a zatažení Ruska do války v Donbasu, „poskytování služeb“ ruskému a kazachstánskému autoritářskému režimu v politickém případě Abljazova kompromituje novou ukrajinskou státní moc. Ukrajinská prokuratura nemůže řádně připravit dokumenty pro vyhlášení mezinárodního pátrání po představitelích režimu Janukoviče, ale při tom se vytrvale snaží o vydání lidí blízkých opozičníku Abljazovovi.

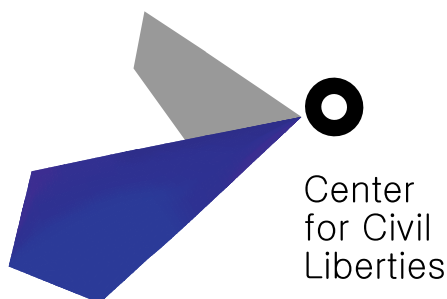
Kazachstán má nejspíše za cíl, prostřednictvím Ukrajiny a Ruska, pomocí žádostí o vydání, omezit možnost pohybu Tat'jany Paraskevič a zdecimovat ji novými soudními procesy. V rezoluci z 13.04.2016 Evropský parlament odsoudil jednání vlád některých států Střední Asie, které zneužívají Interpol a extradiční procesy pro účely pronásledování politických oponentů. Evropský parlament vyzval státy EU, aby zajistily efektivnější ochranu pro oběti takového pronásledování a aby nepřipustily jejich vyhoštění.

Vyhovění extradičním žádostem Ukrajiny nebo Ruska ve věci Paraskevič bude mít tragické následky. V případě extradice bude Tat'janě Paraskevič hrozit nespravedlivý soud, nenáležité zacházení, předání do Kazachstánu nebo únos kazachstánskými zvláštními službami. Doufáme, že úřady České republiky toto vezmou na vědomí a že věnují též pozornost zveřejněným důkazům o politickém kontextu případu Abljazova. Vyzýváme české úřady, aby nedopustily zrušení doplňkové ochrany Tat'jany Paraskevič a aby zamítly opakované žádosti o její vydání.

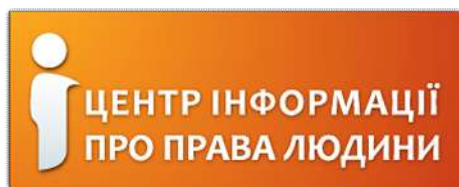
Nadace «Otevřený Dialog»

<http://en.odfoundation.eu/>

Centrum Občanských Svobod

<http://ccl.org.ua/>

Centrum informací o lidských právech

<http://humanrights.org.ua/>

Charkovská lidskoprávní skupina

<http://khpg.org/>

Jevgenij Žovtis, kazachstánský ochránce lidských práv

Muratbek Ketebajev, kazachstánský opozičník, disident a politický uprchlík v Polsku

Irina Petrušova, nezávislá novinářka, bývalá šéfredaktorka kazachstánských novin «Respublika»